

Leder

Med dette nummer indleder vi en diskussion af den 'marxistiske retsteori'. Vi må nødvendigvis samtidigt introducere de problemstillinger, som vi mener er forbundet med overhovedet at tale om og udvikle en 'marxistisk retsteori'.

Umiddelbart er det fristende blot at ville »marxificere« de borgerlige videnskabsdiscipliner, og sætte marxistisk »foran«. Dette er en vulgariseringstendens af de marxske ansatser, som ikke har været ubekendt fra en række andre områder (f.eks. marxistisk sociologi, marxismens politiske økonomi, marxistisk videnskabsteori, marxistisk litteraturkritik, etc.); men hermed overses, at de borgerlige videnskabsdiscipliner naturnødvendigt er lænket til de fordrejede former på det *borgerlige samfunds overflade*. Der kan ikke bygges på deres systematik og problemstillinger.

Følgelig kan udviklingen af den marxistiske diskussion af retten ikke gøres til et spørgsmål om at bringe den borgerlige retsteori på »marxistiske formler«; den kan heller *ikke* være et spørgsmål om udarbejdelsen af en kritik af den borgerlige retsteori's fordrejelse med den hensigt at frembringe en *positiv korrektion*. Men den marxistiske beskæftigelse med retten, retsforestillingerne og den borgerlige retsteori må gennem en historisk-materialistisk kritik være et bidrag til indsigten i det borgerlige samfunds kernestruktur, hvis hensigt på den anden side må være en udvikling af den politiske taktik og strategien for det socialistiske transformationssamfund.

Spørgsmålet er derfor: hvordan kan studiet af retten og retsforestillingerne gennemføres. Svaret må være: på det niveau, som retten og retsforestillingerne udspringer af, da: »*Alle arbejderens og kapitalistens retsforestillinger*, alle den kapitalistiske produktionsmådes mystifikationer, alle dens frihedsillusioner og alle vulgærøkonomiens apogetiske flovser beror på denne fremtrædelsesform [nemlig, at alt arbejde, også merarbejde, fremtræder som betalt arbejde], der gør det virkelige forhold usynligt og viser netop det modsatte af dette forhold«.¹

Dermed bliver den marxistiske diskussion af retten og retsforestillingerne en del af kritikken af den politiske økonomi; ikke en analyse af ret i almindelighed, men af særlige områder, f.eks. arbejdsret, socialret, den retlige regulering af kreditten, på det sted, hvor analysen af det kapitalistiske samfund nærmer sig overfladen, altså der, hvor de empiriske studier af kapitalerne i deres historiske specificitet må sættes ind.

1. *Karl Marx*, Kapitalen, 1:3, s. 762-63 (vores fremh.), København 1971; jvf. også Flatow/Huisken's artikel i dette nummer, s. 5-6, hvor den citerede passage indgår i en nærmere analyse.

Udgangspunktet for en retsteori er hermed forskudt fra analysen i »dybden«, fra »systembygning«, fra en isoleret kritik af den borgerlige retsteori's systematiseringer af de borgerlige retsforestillingerens kodificering, til analysen af det borgerlige samfunds overflade.²

I dette nummer bringer vi i henseende til det foregående to vidt forskellige bidrag til retsdiskussionen, *dels* Oskar Negt's artikel *Teser til en marxistisk retsteori*, hvor forholdet mellem produktion og ret - både i senkapitalistiske og i socialistiske transformationssamfund - forsøges udviklet nærmere med udgangspunkt i Marx's og Engels's bidrag; og *dels* Lisbet Roepstorff's artikel *Det juridiske systems dominans i den kapitalistiske ideologi*, som er et forsøg på at udvikle en teori for den dominerende kapitalistiske ideologi, baseret på det juridiske systems mystifikationer.

I det følgende nummer vil vi fortsætte den retsteoretiske diskussion ved at bringe yderligere bidrag fra marxistiske retsteoretikere.

Flatow/Huisken-artiklen, som vi introducerede i sidste nummer, fortsættes og afsluttes i dette nummer. I et kommende nummer vil vi publicere en kritik og undersøgelse af, hvad Flatow/Huisken-artiklen kan bidrage med til den aktuelle statsteoridiskussion.

2. Som præcisering burde det måske understreges, at distinktionen mellem »dybden« og »overflade« ikke modsvarer distinktionen mellem »basis« og »overbygning«. Basis/overbygningsdistinktionen må betragtes som Marx's tommelfingerregel til datidens idealistiske filosoffer, medens sondringen mellem »dybde« og »overflade« modsvarer den logik, efter hvilken kapitalen overhovedet kan stuedes. Til en nærmere afklaring af overfladens begreb henviser vi til Flatow/Huisken-artiklen.

NYE BØGER FRA MODTRYK

Mihail Larsen

Kritik af den kulturradikale pædagogik

268 sider. Kr. 30,00

Herman Knudsen & Jette Sandahl

ARBEJDSKAMP I STORBRIANNIEN

Strejker og fabriksbesættelser i begyndelsen af 1970'erne

288 sider. Kr. 25,00

Forlaget MODTRYK

Anholtsgade 4

8000 Aarhus C.

Tlf. (06) 12 79 12

postgiro 21 64 78